

Samuli Anttila

Salla

Metsähallitus

KUOLAJÄRVEN LAPINKYLÄ RY:N LAUSUNTO METSÄHALLITUKSEN LAPIN VALTIONMAIDEN JA VESIEN KÄYTÖSTÄ - LUONNONVARASUUNNITELA

Metsäsaamelaiset muodostavat Lapin alueella alkuperäisväestön, jonka kulttuuri, historia ja maankäyttö ovat kiinteästi sidoksissa niihin maa- ja vesialueisiin, joista Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma päättää. Vaikka metsäsaamelaiset eivät kuulu Saamelaiskäräjien vaaliluetteloon eivätkä asu virallisella saamelaisalueella, tämä hallinnollinen tilanne ei poista asemaamme alkuperäiskansana eikä vähennä tarvetta kuulla meitä suunnitelmaa valmisteltaessa.

1. Metsähallitus hallinnoi alueita, jotka ovat historiallisesti metsäsaamelaisten perinteistä maankäyttöä

Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman alue koostuu laajoista valtion maista, jotka ovat kuuluneet metsäsaamelaisten lapinkyläiden käyttö-, asumis- ja verotusalueisiin. Näillä alueilla:

- on harjoitettu metsästystä, kalastusta ja pyyntiä
- on sijainnut talvikyliä ja asuinpaikkoja
- on kuljettu sukupolvien ajan samoja vesistö- ja maastoreittejä
- on säilytetty kulttuurisia paikkoja ja sukujen muistiperintöä

Koska suunnitelma määrittää näiden alueiden tulevaa käyttöä, sen vaikutus kohdistuu suoraan metsäsaamelaisten kulttuuriin ja identiteettiin.

2. Virallinen tunnustuksen puute ei poista alkuperäisyyttä eikä kuulemisen tarvetta

Se, ettei metsäsaamelaiset tällä hetkellä kuulu Saamelaiskäräjien vaaliluetteloon, johtuu hallinnollisista syistä ja ennen kaikkea politiikasta. Se ei tee meistä vähemmän alkuperäisiä eikä anna perustetta sivuuttaa meitä maan käyttöä koskevassa päätöksenteossa.

Myös Metsähallituksen omat pohjoisen toimintamallit osoittavat, että kulttuuriperinnön huomiointi ei riipu Saamelaiskäräjien vaaliluettelosta, vaan siitä, ketkä ovat alueen alkuperäinen väestö.

3. Kuntapolitiikka ei riitä turvaamaan metsäsaamelaisten osallistumista

Metsäsaamelaiset asuvat kunnissa, joiden väestö on myös muuta kuin alkuperäisväestöä. Kunnallisissa prosesseissa metsäsaamelaiset ovat yleensä vähemmistö, eivätkä meidän kulttuuriset tai historialliset näkökulmat nouse esiin samoin kuin valtaväestön eikä se ole kuntien tehtäväkään.

Lisäksi Metsähallitus hallinnoi maa- ja vesialueita, jotka ylittävät kuntarajat — aivan kuten metsäsaamelaisten perinteinen maankäyttökin.

Siksi alkuperäisväestön kuulemista ei voi jättää kunnallisen edustuksen varaan.

4. Metsäsaamelaisten heikko näkyvyys johtuu rakenteellisista syistä, ei oikeuksien puutteesta

Metsäsaamelaisten on ollut vaikea organisoiua virallisesti, koska: meiltä puuttuu valtion tunnustus, kulttuurimme on pitkään ollut väistämättömien paineiden ja assimilaation kohteena, monet eivät halua tuoda taustaansa julkisesti esiin eikä virallisia kuulemisrakenteita ole luotu meitä varten. Juuri tästä syystä hallinnon velvollisuus osallistamiseen korostuu. Ryhmä, joka ei ole vahvasti organisoitunut, tarvitsee enemmän tukea kuulluksi tulemisessa, ei vähemmän.

5. Ylä-Lapin saamelaisten kulttuuriperinnön huomioiminen luo esimerkin, jota voidaan soveltaa myös metsäsaamelaisiin

Metsähallitus huomioi saamelaisten kulttuuriperinnön Ylä-Lapissa monin tavoin:

- neuvotteluilla
- kulttuuriperintöinventoinneilla
- paikkatietopohjaisilla arvioinneilla
- maisema- ja elinkeinoarvioinneilla
- erityisrajoitteilla metsätalouteen

Sama toimintaperiaate voidaan ja tulee ulottaa metsäsaamelaisiin, joiden kulttuuriperintö sijaitsee Metsähallituksen hallitsemilla alueilla.

6. Kuuleminen ei tuota etuoikeutta – vaan varmistaa suunnitelman laadun ja toteuttamiskelpoisuuden.

Metsäsaamelaisten osallistaminen hyödyttää kaikkia:

- se tuo suunnitelmaan paikkaperäistä ja vuosisataista paikallistietoa
- parantaa maisemien, kulttuuriperinnön ja luonnon monimuotoisuuden huomiointia
- vähentää ristiriitoja ja lisää paikallista hyväksyttävyyttä
- tukee koko kuntien ja alueen identiteettiä ja vetovoimaa
- Kyse ei ole erivapauden pyytämisestä, vaan siitä, että alkuperäisväestön ääni kuuluu omilla kotiseutualueillaan.

Yhteenveto

Metsäsaamelaisten ohittaminen luonnonvarasuunnitelmasta ei perustu lakiin, historiaan eikä hyvään hallintoon.

Metsähallituksen tulee luonnollisena ja välttämättömänä osana suunnitteluaan kuulla niitä alkuperäisasukkaita, joiden kulttuuri ja perinteiset elinkeinot ovat sidoksissa suunnitelman kohteena oleviin maa- ja vesialueisiin. Ymmärrämme, että tämä suunnitelma on jo loppusuoralla, siksi emme esitä yksittäisiä vaatimuksia suunnitelman osalta, mutta vaadimme, että meidät otetaan jatkossa huomioon tärkeänä sidosryhmänä kaikissa suunnitelmaa Kuolajärven Lapinkylän perinteisiä alueita koskevissa asioissa ja seuraavaa suunnitelmaa tehtäessä jo alusta alkaen. Kuolajärven Lapinkylän Suomen puolen perinteiset alueet vastaavat aika tarkasti nykyistä Sallan kunnan aluetta.

Kuolajärven Lapinkylän puheenjohtaja

Samuli Anttila